

Vergaderjaar 2023–2024

29 435

Nota Ruimte

34 682

Nationale Omgevingsvisie

Nr. 264

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 oktober 2023

De omvang van de ruimtelijke opgaven in ons land is groot en de ruimte is schaars. Om ook toekomstige generaties te verzekeren van een hoge kwaliteit van leven is een rechtvaardige verdeling van onze schaarse ruimte nodig. Daarom heeft het kabinet de regie op de ruimtelijke ordening hernomen en een nieuwe Nota Ruimte aangekondigd¹. De contourennotitie, die u bijgevoegd aantreft, is een belangrijke eerste stap hiernaar toe en bied ik u mede namens de Ministers van Economische Zaken en Klimaat, Infrastructuur en Waterstaat, Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de Ministers voor Klimaat en Energie en Natuur en Stikstof en de staatssecretarissen van Infrastructuur en Waterstaat, Defensie en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aan.

Heel Nederland

De contourennotitie presenteert de visie en schetst globaal de inhoudelijke richting van de nieuwe Nota Ruimte. De kern van deze visie is «Heel Nederland». Om onze schaarse ruimte rechtvaardig te verdelen, met behoud van ruimtelijke kwaliteit, ook voor toekomstige generaties moeten we heel Nederland benutten en aan heel Nederland recht doen.

Centraal in de Nota Ruimte staan richtingen en keuzes ten aanzien van de leefomgeving die zorgen voor het benutten van en recht doen aan heel Nederland. In de contourennotitie geven we een overzicht van de eerste inhoudelijke richtingen, al gemaakte keuzes en nog openstaande keuzemogelijkheden.

De contourennotitie brengt de opgaven, inhoudelijke richting, keuzes en keuzemogelijkheden samen in drie ruimtelijke bewegingen:

¹ De Nota Ruimte is een nationale omgevingsvisie en vervangt daarmee uiteindelijk de huidige nationale omgevingsvisie uit 2020.

1. Naar een toekomstbestendig evenwicht tussen landbouw en natuur in heel Nederland, op basis van herstel van het water- en bodemsysteem, landschappelijke kwaliteit, en een nieuw perspectief voor de landbouw;
2. Naar een klimaatneutrale en circulaire samenleving, zodat we toekomstbestendige transities inzetten ten aanzien van energie, grondstoffen en duurzaam vervoer, in combinatie met een hoogwaardige en circulaire economie;
3. Naar sociaal en economisch sterke regio's, steden en dorpen in heel Nederland, waar een goede balans tussen wonen, werken en voorzieningen samengaat met duurzame mobiliteit en een gezonde, natuurinclusieve en aantrekkelijke leefomgeving.

In de drie bewegingen brengen we de sterkst op elkaar betrokken sectorale onderwerpen met elkaar in verbinding en maken we voor heel Nederland de nationale keuzes in samenhang. Daarbij laten we steeds zien hoe de verschillende lagen van het ruimtelijk systeem op elkaar inwerken.

Ten slotte beschrijft de contourennota op hoofdlijnen hoe we verschillende instrumenten kunnen inzetten om voor een goede doorwerking van de Nota Ruimte te zorgen. Belangrijk onderdeel is het tekenen van een nationale ruimtelijke hoofdstructuur voor de verschillende thema's in de leefomgeving.

Samenhang met NOVEX en Mooi NL

Parallel aan de contourennotitie en het proces om te komen tot de Nota Ruimte werken de provincies in het NOVEX-puzzelproces aan de ruimtelijke voorstellen. Op basis van de ruimtelijke voorstellen worden bestuurlijke wederkerige afspraken gemaakt tussen Rijk en provincies in ruimtelijke arrangementen. Daarnaast werken in zestien NOVEX-gebieden Rijk en regio in de gebiedsgerichte aanpak samen aan ontwikkelperspectieven. Deze gebieden kennen een zo grote stapeling van opgaven dat een ingrijpende herinrichting en langjarige samenwerking nodig is. Deze ontwikkelperspectieven maken deel uit van de ruimtelijke voorstellen van de provincies.

Dit jaar wordt vanuit de provincies duidelijk in hoeverre het mogelijk is om met behoud van ruimtelijke kwaliteit, opgaven in te passen en te ordenen. Dan wordt ook duidelijk waar nog ruimtelijke keuzes nationaal en decentraal nodig zijn. Dit wordt een van de onderdelen van de Nota Ruimte, gericht op de uitvoering in specifieke gebieden.

Tegelijkertijd stelt het programma Mooi Nederland ruimtelijke kwaliteit centraal bij de aanpak van maatschappelijke opgaven – op de korte en de lange termijn (2030, 2050 en 2100). Met het programma Mooi Nederland borg ik de belevingswaarde, gebruikswaarde én toekomstwaarde bij het ordenen van de ruimte. Door de grote vraagstukken in de toekomst te verkennen, deze samen te brengen in integrale toekomstbeelden en te vertalen naar concrete inrichtingsoplossingen op gebiedsniveau laten we zien hoe we ons land kunnen inrichten met toevoeging van ruimtelijke kwaliteit. Ook de integrale toekomstbeelden zullen vervolgens weer benut worden voor de Nota Ruimte.

Participatieplan

Een goede fysieke leefomgeving gaat alle inwoners, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, bedrijven en overheden van Nederland aan. Ik vind het daarom belangrijk dat iedereen een bijdrage kan leveren

aan het opstellen van de nieuwe Nota Ruimte. De expertise en lokale kennis van de fysieke leefomgeving verrijkt de inhoud van de Nota Ruimte en vergroot draagvlak en begrip voor de plannen. In het bijgevoegde participatieplan geef ik invulling aan het participatieproces. De contourennotitie geeft een inhoudelijke start aan de dialoog met de stakeholders.

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Om te komen tot een Nota Ruimte wordt een milieueffectrapportage opgesteld. Daarvoor is eerst de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) opgesteld. De concept-NRD heeft de Tweede Kamer op 6 juni 2023 ontvangen. Deze heeft van 8 juni tot en met 19 juli 2023 ter inzage gelegen. Er zijn ruim dertig zienswijzen en reacties binnengekomen van inwoners, medeoverheden, buurlanden, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Ook is de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie MER) om advies gevraagd. De Commissie MER heeft recentelijk haar advies opgeleverd². Dit advies en ook de andere zienswijzen betrek ik bij het opstellen van de definitieve NRD. Deze wordt te zijner tijd naar uw Kamer gestuurd. Daar waar de ontvangen reacties betrekking hebben op de Nota Ruimte in brede zin betrek ik deze bij het opstellen van de ontwerp Nota Ruimte.

Vervolgproces

De contourennotitie is een belangrijke stap op weg naar een nieuwe Nota Ruimte. Op basis hiervan starten we het participatietraject en gaan we inhoudelijk het gesprek aan met stakeholders. De provincies komen eind dit jaar met ruimtelijke voorstellen, op basis waarvan we ruimtelijke arrangementen gaan sluiten. Daarnaast wordt de komende tijd aan nationale programma's verder gewerkt. Al deze processen vormen input voor de ontwerp Nota Ruimte in 2024.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
H.M. de Jonge

---

² Commissie voor de milieueffectrapportage, (05-09-2023), Nota Ruimte, Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport. Te raadplegen via www.commissiemer.nl nummer 3749RD.